

Yttrande Samråd Änggården - Vård och forskning vid Per Dubbsgatan

Diarienummer SBK: 0563/13

Handläggare SBK: Viveca Risberg

Naturskyddsföreningen i Göteborg är positiva till en förtätning av lokaler och verksamheter i centralt läge vid befintlig infrastruktur och bra kollektivtrafik. Men inför granskning vill vi se en rad förbättringar däribland; bevara och bygg om befintlig bebyggelse istället för rivning, sätt tydligare klimatkrav på nybyggnation, arbeta tydligare med grönytefaktor, säkerställ grönytor i gatumiljön och åtgärda de bristfälliga sträckorna av den föreslagna cykelbanan.

Sammanfattning

Syftet med detaljplanen är att pröva förutsättningarna för ny bebyggelse vid Per Dubbsgatan för vård och forskning. Den nya bebyggelsen omfattar ca 150 000 kvm BTA, fördelat på fyra husvolymmer. Rivning av befintliga byggnader är ca 50 000 kvm, åtta byggnader/tillbyggnader kommer helt eller delvis rivas. Detaljplanen ska ge förutsättningar för ombyggnad av Per Dubbsgatan där fotgängare, cyklisterna och kollektivtrafik prioriteras. Planen har klimatpåverkan via dess byggnation, påverkan på naturvärden i form av gamla grova träd och biotopskydd i form av alléer och eventuell påverkan på bäckravinen i angränsande naturreservat vad gäller dagvatten samt plötsliga skyfall. En miljökonsekvensbeskrivning tas fram inför granskningskedet.

Rivning och hållbarhet

Flera av de föreslagna byggnader som ska rivas bedöms kulturhistoriskt värdefulla och ingår i bevarandeprogrammet för Göteborg. Rivning av dessa byggnader i området går emot målet i Vision Västra Götaland att kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena vårdas och utvecklas som påpekat i planbeskrivning. Utöver de utpekade kulturvärdena vill Naturskyddsföreningen i Göteborg påpeka och uppmärksamma klimatpåverkan av att riva och bygga nytt. Föreningen saknar detta resonemang i planbeskrivningen.

Ett hus tar en stor mängd resurser i anspråk och påverkar miljön vid såväl framställande av råvaror och byggvaror, transporter och uppförandet av själva byggnaden. Men också när huset rivs i form av stora resurser vid demolering, tunga transporter, saneringsarbeten, hantering av farliga avfall, återvinning och deponi i landskapet. I ett hållbart samhälle behöver vi tänka om och inte tillåta att byggnader som kan optimeras eller kompletteras får rivas och ersättas med nya. I dag finns det stora möjligheter till att energieffektivisera och förändra arkitektur på befintliga hus utan att skapa en allt för stor ekologisk påverkan. Alla hus som är byggda innehåller investerad energi, som inte går till spillo förrän den dagen då huset rivs och ju längre ett hus får stå, desto lägre ekologiskt fotavtryck skapar. Därför bör Göteborg i absolut största möjliga mån undvika att riva redan befintliga byggnader och istället utgå från fyrstegsprincipen: Tänk om, optimera, bygg om, bygg nytt. Att optimera eller bygga om befintlig bebyggelse går i linje med miljömål att begränsa klimatpåverkan och god bebyggd miljö. Lämplig placering av ny bebyggelse kan vara vid befintlig spårvagnsvändplats, alternativt minska den föreslagna byggarean.

Byggnation - skapa ett klimatsmart prestigeprojekt?

I detaljplanen kan man läsa om hur området är bebyggt under olika perioder vars arkitektur liknas vid olika årsringar. Trots att det är just byggmaterialet trä som har årsringar är trä som bärande material sällsynt kring Sahlgrenska. Det är sannolikt på grund av att förbudet mot flervåningshus i trä varit rådande under större delen av den Sahlgrenska epoken. Denna årsring som ska skapas nu skulle dock kunna representera träet som byggmaterial och sätta Sahlgrenska på kartan som ett av få sjukhus med byggnader av med trästomme.

I analysen av byggprocessen glömmar man ofta byggmaterialens påverkan på den yttre miljön. Man kan ifrågasätta om "Planförslaget bedöms i sin helhet inte medföra negativ påverkan på hushållningen med naturresurser." (Planbeskrivning, s 62) är ett rimligt utlåtande. Vilken utredning har fastställt det? I detaljplanen och/eller i avtal med exploatör bör det ställas krav på att en livscykelanalys görs vid upphandling alternativt att det görs en klimatdeklaration eller mäta utsläpp från byggskedet per kvadratmeter. I Bygg- och anläggningssektorns dokument *Färdplan för fossilfri konkurrenskraft* (2018) har man fastslagit att klimatpåverkan från byggskedet främst drivs av tillverkningen av byggmaterial som stål och betong så det finns all anledning att se till alternativ.

Förutom fördelen med en lägre klimatpåverkan vid användning av trä jämfört med konventionella byggmaterial kan man även väga in resultaten från forskning gjorda av David Fell (2010) vid University of British Columbia. Han visar att trä i inomhusmiljöer sänker stressen vilket skulle kunna göra gott för studenter, anställda och inte minst patienter. Det skulle vara en anledning att lämna träbärverk synliga där det är möjligt och komplettera med att använda trä i inredningsdetaljer.

Utvecklingen av solceller gör att man dessutom borde undersöka möjligheten att integrera solceller på tak och fasadbeklädnader för att minska behovet av energi från miljöbelastande energikällor.

Naturskyddsföreningen välkomnar lösningen med kravet på minst 40% av fasaderna som vänder sig mot gata ska utgöras av lokaler avsedda för centrumändamål.

Ekosystemtjänster och dagvattenfördröjning

Takparken på byggnad 2 samt Hus 4:s lägre del regleras med planbestämmelsen n³ som anger att minst 25 % av takparken ska vara planterad yta. Föreningen anser att denna ska ökas till 50 %. Alternativt att planen ställer krav på att de andra taken (Hus 1, 3 och 4) också ska ha en stor andel grönyta. Istället för andel som ska vara planterad yta kan grönytefaktor tillämpas, både på kvartersmark och på allmän platsmark. Förslaget med raingarden n¹ är bra, men utformningen bör förtydligas i planen för dimensionering och kvalitet. Ett alternativ är att det markeras som NATUR i plankartan.

Allé n² ska med fördel planteras med stor variation av ädellövträd för ökad resiliens, stor biologisk mångfald och hög upplevelsefaktor. Urvalet bör utgå ifrån viktiga ädellövträd i området och som i Göteborg ska prioriteras (Stadens träd, 2016 och Träd i Göteborg)

Naturmiljö och naturvärden

En naturvärdesbedömning (Park- och naturförvaltningen 2017-11-09) har utförts för området som visar på att det finns naturvärden i området som kan knytas till gamla grova träd och att alla identifierade träd med visst och högt värde bör sparas vid exploatering. Utredningen föreslår även att de värden som förloras måste kompenseras för. Kompensation bör säkerställas i planen. Planen ligger i närheten av naturreservatet Änggårdsbergen i söder, detta ska noggrant bevakas. Ett exempel är att gestaltungs-förslag kan anpassa fasader efter rödlistade arter. Gestaltningen bör också undvika stora glasytor som kan skada fågellivet, exempel på detta är Ryaverken, där fåglar misstolkade de stora glasytor för luft och flög rakt i glaset och omkom.

Föreningen hade gärna sett att en konnektivitetsanalys görs, för att undvika att grönstråk bryts. Sedan ser föreningen fram emot att se resultat från arbetet med kompensationsåtgärderna inför granskningen.

Trafik

Föreningen välkomnar en bearbetning och omgestaltning av Per Dubbsgatan, där gående och cyklister prioriteras. Analysen visar dessutom på att den nya lösningen kommer att medföra en minskning av fordonstrafiken vilket är beundransvärt med tanke på den omfattande verksamhet som dagligen pågår i området och som planeras för. Planen föreslår en 3,2- 3,6 m dubbelriktad cykelbana söder om Per Dubbsgatan. Uppgifter om befintliga gång- och cykelflöden under vår/sommar för området saknas, något som hade varit bra att komplettera med till granskningen. Detta i kombination med vad de nya verksamheterna tillför i gång- och cykelflöden bör mynna ut i ett gemensamt underlag som kan bestämma dimensionerna på cykelbanan. Den bör sedan dimensioneras utefter Göteborgs cykelprogram (2015) som ger riktvärdet 3,0-4,8 m breda dubbelriktade cykelbanor, beroende på flöde. Lösningen med kombinerad cykel- och gångbana på 3 meters bredd vid Akuttorget bör studeras om till granskningen, för att undvika konflikter mellan gående och cyklister.

Stadsplaneringsgruppen
Naturskyddsföreningen i Göteborg
genom

Lena Nilsson
Ordförande